

1 | Vinterkräksjuka orsakas av norovirus, som tillhör familjen *calicivirus*. Symtomen börjar i regel med plötsliga kräkningar 1–2 dygn efter smittotillfället. Det räcker med en mycket liten dos för att bli sjuk – antagligen färre än 100 viruspartiklar, möjligen bara något tiotal. Norovirus är inte ett influensavirus.

VAR FEMTE PERSON ÄR IMMUN

I Europa har cirka 20 procent av befolkningen en mutation som gör att den vanligaste typen av norovirus inte kan fästa på tarmcellens vägg.

FORSKNING PÅGÅR

2017 lyckades forskare odla norovirus i cellkultur. Det är ett genombrott som äntligen gör det möjligt att studera viruset närmare, för att bland annat söka svaret på hur en så liten mängd virus så snabbt kan framkalla en så kraftig reaktion. Flera forskare försöker också ta fram ett vaccin.

HYGIENRÅD

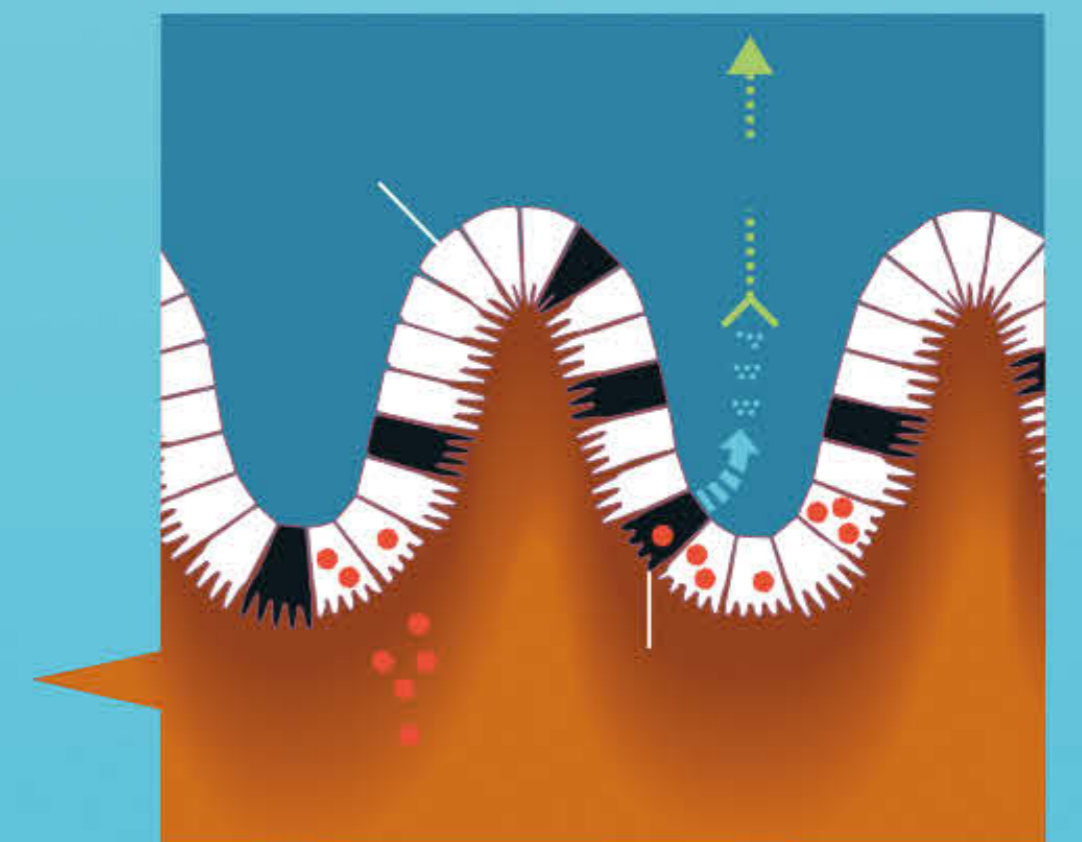
Tvätta händerna noga med tvål och vatten efter toalettbesök. Handsprit är inte effektivt. Om du varit sjuk bör du stanna hemma två dygn efter sista symtom. Virus fortsätter att utsöndras trots att du känner dig frisk.

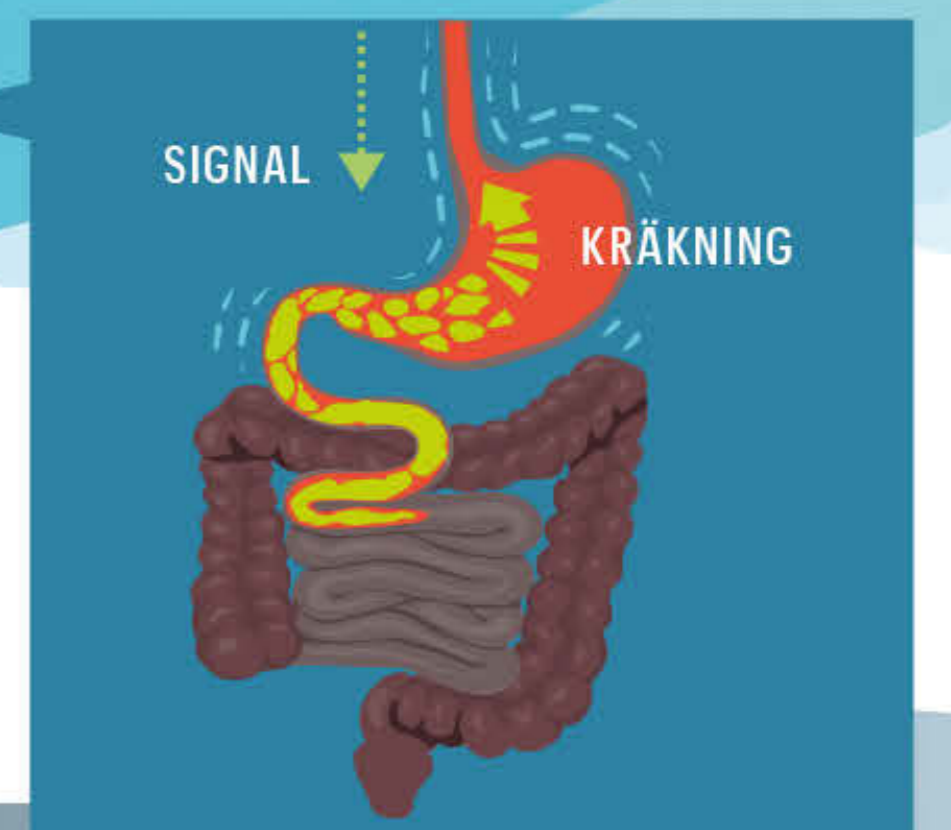
2 | Smittan kommer in i kroppen genom mun eller näsa. Den kan komma från kräkningar, avföring, förorenat dricksvatten, råa skaldjur eller livsmedel som hanterats av en smittad. I luften bärs den av mikroskopiska vätskedroppar, aerosoler. Inomhus kan aerosoler från en enda kräkning leda till utbrott med många smittade. Högst risk löper de som är nära samt de som är nedströms i ventilationens luftriktning.

3 | Inne i kroppen följer viruset matsmältningskanalen tills det hamnar i tunntarmen, där det infekterar celler i tarmväggen och förökar sig. Efter några timmar börjar känselceller i tarmarna att skicka en plötslig signal till hjärnan via vagusnerven om att kroppen behöver kräkas. Hur viruset framkallar denna signal är än så länge okänt. Viruset orsakar även diarré, troligen på ett liknande sätt.

4 | Viruset infekterar inte magsäcken, men vid kräkning stöts även innehåll från översta delen av tunntarmen upp. Därför är kräkningar smittsamma.

Forskning & Framsteg

Illustration: Johan Jarnestad